T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/10
KARAR NO : 2023/592
KARAR TR : 25/09/2023

ÖZET: 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen *"aynı konuya ilişkin olması"* koşulunu taşımayan BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen İdari Yargıda Davalı
Adli Yargıda Davacı : Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Vekili : Av. B.T
Karşı Taraf İdari Yargıda Davacı
Adli Yargıda Davalı : 1- Y.Ö.K 2- A.Ö 3- S.Ö
Vekili : Av.T.K

I. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1. Davacı Y.Ö vekili tarafından, müvekkilinin Aksaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü İngiliz Dili Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmakta iken, 2547 sayılı Kanun'un 35. maddesi gereğince doktora yapmak üzere Hacettepe Üniversitesine geçici olarak görevlendirildiğini, yeterlilik sınavında başarısız olması nedeniyle üniversiteden ilişiğinin kesildiğini ileri sürerek, kadronun üniversiteye iadesine ilişkin Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığının 07/09/2010 tarih ve 033105-7785 sayılı işleminin, Hacettepe Üniversitesinden kaydının silinmesine yönelik Aksaray Üniversitesi Rektörlüğünün 2037-2808 sayılı işleminin, 10/01/2008 tarih ve 01651 sayılı kefalet ve taahhüt senedi ile araştırma görevlisi kadrosuna iade edilmeyerek statüden çıkarılma işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2. **Ankara 9. İdare Mahkemesi 11/07/2011 tarih ve E.2010/2109, K.2011/1602 sayılı kararı** ile, *"Araştırma görevlileri, öğretim üyelerinin kaynağını oluşturur. Bu görevde bulunanların yüksek lisans ve doktora eğitimini süresinde başarmaları gerekir. Yüksek lisans ve doktora eğitiminde başarısız olanların araştırma görevliliği görevine de son verilmemesi halinde, bu kadrolar başarısız kişiler tarafından devamlı şekilde işgal edilmiş olacağından veüniversitenin ihtiyacı olan ve öğretim üyelerinin kaynağını oluşturan yeni ve başarılı araştırma görevlilerinin atanması imkânsız hale geleceğinden, doktora öğreniminde başarısız olduğu anlaşılan personelin ilişiğinin kesileceği tartışmasızdır. Olayda iki kez doktora yeterlilik sınavında başarısız olan davacının, araştırma görevlisi kadrosunu işgal etmesinde kamu yararı ve hizmet gereklerine uygunluk bulunmadığından davalı idarelerce tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmamaktadır."* gerekçesiyle davanın reddine karar vermiş, kararın davacı tarafından temyiz edilmesi üzerine Danıştay 8. Dairesi 25/02/2015 tarih ve E.2011/9154, K.2015/1233 sayılı kararı ile temyiz isteminin reddi ile kararın onanmasına karar vermiş yine karar düzeltme istemi ise aynı Dairenin 27/10/2016 tarih ve E.2015/5906, K.2016/7959 sayılı kararı ile reddedilerek karar kesinleşmiştir.

II. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

3. Davacı Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü tarafından, Y.Ö'ın doktora sınavında başarısız olması nedeniyle kaydının silindiği, kefalet senedine konu borcun ödenmesinin talep edilmesine rağmen olumlu netice alınamadığı ileri sürülerek, taahhüt ve kefalet senedine konu 159.562 TL borcun, Y.Ö ve kefalet senedini kefil olarak imzalayan A.Ö ile S.Ö'dan müştereken ve müteselsilen tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

4. Aksaray 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 22/11/2018 tarih ve E.2012/628, K.2018/326 sayılı kararı ile, davalılardan Y.Ö'ın Hacettepe Üniversitesinde yalnızca doktora eğitimi yapmayıp aynı zamanda hizmetine de devam ettiği, araştırma görevlisi olması sebebi ile öğrencilere eğitim verdiği, aldığı maaşları çalışmasının karşılığı olarak aldığının kabulünün gerektiği belirtilerek davanın reddine karar vermiştir. Karar davacı tarafından istinaf edilmiştir.

5. Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi 27/12/2019 tarih ve E.2019/469, K.2019/1191 sayılı kararı ile, *"Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne yazılan müzekkereye verilen cevapta davalı Y.Ö Kotık'ın 25/02/2011 tarih ve 27857 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 6111 sayılı Yasadan yararlanarak 07/03/2013 tarihinde başvuruda bulunduğu, 05/09/2011 tarihinde enstitüye kayıt yaptırdığı, 05/07/2016 tarihli dilekçesiyle kendi isteğiyle ilişiğinin kesilmesini talep ettiği, 07/09/2016 tarih ve 2016:IX-4 sayılı enstitü yönetim kurulu kararıyla öğrencinin kendi isteğiyle ilişiğinin kesilmesinin uygun görüldüğü bu nedenle davalıların taahhüt ve kefalet senedi uyarınca sorumlu oldukları"* gerekçesiyle davacının istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın kabulüne 159.562,21 TL'nin dava tarihi olan 27/11/2012 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine karar vermiştir. Karar davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

6. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 03/06/2021 tarih ve E.2020/5505, K.2021/5967 sayılı kararı ile, *"Araştırma görevlileri, taahhüdün ihlali halinde maaşların geri verilmesiyle ücret ödenmeksizin çalışmış olma durumunda olacaklarından, taahhüt senedindeki maaşların geri ödeneceği yönündeki düzenlemenin bu yönüyle angarya yasağının ihlali olduğu kabul edilmelidir. Somut olaya bakıldığında ve özellikle dava konusu istemin davalıya ödenen yurtiçi aylığı olduğunun anlaşılmasına göre davanın reddi gerektiği"* gerekçesiyle bölge adliye mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir.

7. **Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi 01/06/2022 tarih ve E.2021/1387, K.2022/948 sayılı kararı** ile, davaya konu istemin davalı Yasemin'e ödenen yurtiçi aylığına yönelik olduğu, taahhüt senedindeki maaşların geri ödeneceğine yönelik düzenlemenin Anayasa'nın 18. maddesinde düzenlenen angarya yasağının ihlali niteliğinde olduğu gerekçesiyle, davanın reddine karar vermiş, kararın davacı tarafından temyiz edilmesiüzerine Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 17/10/2022 tarih ve E.2022/6360, K.2022/7795 sayılı kararı ile kararın onanmasına karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

8. Başvurucu vekili, taahhüt ve kefalet senedine yönelik adli ve idari yargı yerlerince verilen kararlar nedeniyle bir hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiğinden bahisle, hüküm uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmek üzere adli yargı yerine başvuru dilekçesi vermiştir.

9. Aksaray 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 21/12/2022 tarih ve 2012/628 sayılıüst yazısı ile, başvurucu vekilinin talebi doğrultusunda iddia olunan hükümler arasındaki uyuşmazlığın giderilmesi için dilekçe ve adli yargı dava dosyası Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş, Uyuşmazlık Mahkemesince idari yargı dosyası mahkemesinden temin edilmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

10. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

11. Danıştay Başsavcısının hüküm uyuşmazlığı bulunmadığı yönündeki düşüncesinde, özetle; *"... Ankara 9. İdare Mahkemesinde; doktora eğitimi almak üzere başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlisinin, başarısızlığı nedeniyle ilişiği kesilerek, üniversitesine iadesi ile ilk başta taahhüt ve kefalet senedi istenilmesinde hukuka aykırılık bulunduğu iddiasıyla açılan davada; davacının ilişiğinin kesilmesinin ve öncesinde yüklenme senedi istenilmesinin hukuka uygun olup olmadığı incelenmiş; yüklenme senedinin içeriğine yönelik bir inceleme yapılmamış ve hüküm kurulmamıştır.*

Kefalet ve yüklenme senedi ile ilgili olarak her iki yargı kolunda açılan davalardan yüklenme senedi istenilmesine ilişkin işleme karşı açılan dava idarî yargıda çözümlenirken; yüklenme senedi kapsamında borç çıkartılması işlemine ilişkin dava adlî yargıda çözümlenmiş olup; idarî yargıda açılan davada, yüklenme senedinin içeriği incelenmemiş ve kişinin borcunun bulunup bulunmadığına ilişkin bir hüküm kurulmamıştır. İdarî yargıdadavanın reddine ilişkin olarak Üniversite lehine verilen karardan sonra adlî yargıda, yüklenme senedi kapsamında Üniversite tarafından hesaplanan borç miktarının tahsili için açılan davada,Üniversite tarafından hangi giderlerin yapıldığı incelenerek, verilen hizmet karşılığında ödenen maaş dışında bir harcama olmadığı ve bu nedenle davalı araştırma görevlisinin Üniversiteye borcu bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş olup; kararın gerekçesi incelendiğinde maaş dışında hizmetin karşılığı olmayan bir gider yapılmış olsa idi; davanın kısmen kabulüne karar verilerek maaş dışı ödemeden araştırma görevlisinin sorumlu tutulacağı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla; her iki davaya konu maddî olay arasında ilgi bulunmasına karşın, idarî davada kefalet ve taahhüt senedi istenmesinde hukuka aykırılık bulunmadığından bahisle, Üniversite lehine verilen davanın reddi yönündeki kararüzerineÜniversite tarafından adlî yargıda açılan davanın söz konusu senetten kaynaklanan

alacak davası olması karşısında, İdare Mahkemesi ile Asliye Hukuk Mahkemesi kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan, "konu ve sebebin aynı olması" şartının gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Zira, idarî yargı yerinde açılan davada, sadece kefalet ve taahhüt senedi istenilmesinin hukuka uygun olup olmadığı incelenerek söz konusu senedin istenmesinde hukuka aykırılık görülmeyerek dava reddedilmiş, dolayısıyla araştırma görevlisininÜniversiteye kefalet ve taahhüt senedi kapsamında borcunun bulunup, bulunmadığına yönelik bir inceleme yapılmamış ve hüküm kurulmamış, adlî yargı yerinde açılan davada ise, kişinin kefalet ve taahhüt senedinden kaynaklanan borcu olup olmadığıincelenerek anılan senetten kaynaklı bir borcunun bulunmadığı gerekçesiyle dava reddedilmiş olup, konusu ve sebebi aynı olmayan her iki davada verilen kararlar arasında çelişki bulunmadığı gibi, bu kararlar nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız olduğundan ve dolayısıyla hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz etmeyehukuken imkân bulunmamaktadır.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle, Ankara 9. İdare Mahkemesinin 11/07/2011 tarih ve 2010/2109, K:2011/1602 sayılı kararı ile Aksaray 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 22/11/2018 tarih ve E:2012/628, K:2018/326 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunmadığından başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği" belirtilmiştir.

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

12. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının hüküm uyuşmazlığı bulunmadığı yönündeki düşüncesinde, özetle; *"...Somut olayda, idari yargıda kefalet ve taahhüt senedi istenilmesine ilişkin işlemin hukuka uygun olup olmadığı incelenip çözümlenmiş, yüklenme senedinin içeriği ve kişinin borcunun bulunup bulunmadığına ilişkin bir inceleme yapılmamış ve hüküm kurulmamıştır. Buna karşılık yüklenme senedi kapsamında borç çıkartılması işlemine ilişkin dava ise adli yargıda çözümlenmiş, bu kapsamda; kişinin kefalet ve taahhüt senedinden kaynaklanan borcu olup olmadığı incelenmiş, üniversite tarafından hangi giderlerin yapıldığı araştırılarak verilen hizmet karşılığında ödenen maaş dışında bir harcama olmadığı ve bu nedenle davalı araştırma görevlisinin üniversiteye anılan senetten kaynaklı bir borcunun bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.*

Bu duruma göre idare mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, konu ve dava sebebinin aynı olması koşulunun gerçekleşmediği sonucuna varıldığından kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunmadığından başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği" belirtilmiştir.

V. İLGİLİ HUKUK

13. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un**"***Mahkemenin görevi"* başlığını taşıyan 1. maddesi şöyledir:

> "*Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir*"

14. Aynı Kanun'un "*Hüküm Uyuşmazlığı*" başlıklı24. maddesi şöyledir:

> *"1 nci maddede gösterilen yargı merciletarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir.*
>
> *(Mülga ikinci fıkra: 2/7/2018 – KHK-703/183 md.)*
>
> *İlgili kişi veya makam Uyuşmazlık Mahkemesine başvurarak hüküm uyuşmazlığının giderilmesini istiyebilir. Bu halde olumsuz görev uyuşmazlığının çıkarılması ile ilgili 15 ve 16 ncı maddelerdeki usul kuralları uygulanır."*

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 25/09/2023 tarihli toplantısında; Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın uyuşmazlığa konu kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunmadığı yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

16. 2247 sayılı Kanun'un yukarıda belirtilen 24. maddesi hükmüne göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:
a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,

b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,
c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,
d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,
e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

17. Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen idari yargı ve adli yargı kararlarının incelenmesinden; ortada idari ve adli yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğu, taraflardan en az birinin aynı olduğu anlaşılmıştır.

18. Y.Ö tarafından, Aksaray Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü İngiliz Dili Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmakta iken, doktora yapmak üzere Hacettepe Üniversitesine geçici olarak görevlendirildiği, yeterlilik sınavında başarısız olması nedeniyle üniversiteden ilişiğinin kesildiği ileri sürülerek, kadronun üniversiteye iadesine ilişkin Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığının 07/09/2010 tarih ve 033105-7785 sayılı işleminin, Hacettepe Üniversitesinden kaydının silinmesine yönelik Aksaray Üniversitesi Rektörlüğünün 2037-2808 sayılı işleminin ve 10/01/2008 tarih ve 01651 sayılı kefalet ve taahhüt senedi ile araştırma görevlisi kadrosuna iade edilmeyerek statüden çıkarılma işleminin iptali istemiyle idari yargı yerindeaçılan davada, mahkemece,"*iki kez doktora yeterlilik sınavında başarısız olan davacının, araştırma görevlisi kadrosunu işgal etmesinde kamu yararı ve hizmet gereklerine uygunluk bulunmadığından davalı idarelerce tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı"* gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

19. Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü tarafından, Y.Ö'ın doktora sınavında başarısız olması nedeniyle kaydının silindiği, kefalet senedine konu borcun ödenmesinin talep edilmesine rağmen olumlu netice alınamadığından bahisle, taahhüt ve kefalet senedine konu 159,562 TL borcun, Y.Ö ve kefalet senedini kefil olarak imzalayan A.Ö ile S.Ö'dan müştereken ve müteselsilen tahsili istemiyle adli yargı yerinde açılan davada ise, mahkemece, *"taahhüt senedindeki maaşların geri ödeneceğine yönelik düzenlemenin Anayasanın 18. maddesinde düzenlenen angarya yasağının ihlali niteliğinde olduğu"* gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

20. İdari yargı yerinde, doktora eğitimi almak üzere başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlisinin, başarısızlığı nedeniyle ilişiği kesilerek, üniversitesine iade işleminin, araştırma görevlisi kadrosuna iade edilmeyerek statüden çıkarılma işleminin ve ilk başta kendisinden alınan taahhüt ve kefalet senedinin hukuka aykırılığının tespiti ve iptali istemiyle açılan davada; idare mahkemesince davacının ilişiğinin kesilmesi işlemi ile görevlendirme öncesi taahhüt ve kefalet senedi istenilmesinin hukuka uygunluk denetimi yapılmış ancak uyuşmazlığa konu taahhüt ve kefalet senedinin mahiyeti, içeriği, kişi borcunun bulunup bulunmadığı ve miktarına yönelik bir inceleme yapılmamış ve bu hususta bir hüküm kurulmamıştır. Adli yargı yerinde,taahhüt ve kefalet senedine konu 159.562 TL bedelin, Y.Ö ve kefillerden tahsili istemiyle açılan davada ise, mahkemece taahhüt ve kefalet senedinin mahiyeti, içeriği ve kişi borcunun bulunup bulunmadığı hususu inceleme konusu yapılmak suretiyle hüküm kurulduğu görülmektedir. Buna göre uyuşmazlık yaratıldığı iddia olunan hükümlerin konusunun aynı olmadığı anlaşıldığından artık adli ve idari yargı kararları arasında bir çelişkiden veya hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale gelmesinden bahsetmek de mümkün görünmemektedir.

21. Bu durumda, adli ve idari yargı yerlerince farklı konulara ilişkin olarak verilen kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğundan söz edilemeyeceği, Ankara 9. İdare Mahkemesi ile Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, *"aynı konuya ilişkin olması"* koşulunun gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır.

22. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen "*aynı konuya ilişkin olması"* koşulunu taşımayan başvurunun reddi gerekmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen "*aynı konuya ilişkin olması"* koşulunu taşımayan BAŞVURUNUN REDDİNE,

25/09/2023 tarihinde,OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye